

Legionella

Information till fastighetsägare och bostadsrättsföreningar

Viktigt att tänka på

Det är i första hand fastighetsägaren som ansvarar för sina vatteninstallationer. Dessa ska skötas och vara utrustade med sådana anordningar att de fyller sitt ändamål och tillgodoser skäliga anspråk på säkerhet. För att förhindra att legionellabakterier växer till i vattenledningarna gäller det att bl.a. se till så att varmvattnet är varmt (mer än 50° C vid tappstället och mer än 60° C i varmvattenberedaren) och att kallvattnet är kallt (mindre än 18°C).

I förebyggande syfte bör du som fastighetsägare se över fastighetens vattensystem. Ta bort alla blindledningar, var särskilt uppmärksam på temperaturen i varmvattenberedare, värmeväxlare och eventuella cirkulationsledningar. Ha rutiner för att regelbundet kontrollera temperaturen både på varm och kallvattnet. Montera gärna in termometrar i vattensystemet för enkel avläsning.

När du bygger nytt, bygg systemet så enkelt och lättskött som möjligt och se till att det finns tydliga driftsinstruktioner. Handdukstorkar, golvvärme och andra värmare bör inte kopplas in på cirkulationsledningar för tappvarmvatten. Anlita gärna vvs-installörer som känner till risker med tillväxt av legionella.

Legionella

Legionellabakterier förekommer naturligt i sjöar och vattendrag i mycket låga koncentrationer. Bakterierna finns därför också sporadiskt i distributionsnätet för dricksvatten och i andra vattensystem i samhället.

Legionellabakterier lever i vatten i temperaturintervallet 0-50° C. Bakterien kan växa till i temperaturintervallet 20° C till 45° C. Över 60° C dör bakterien efter några minuter och över 70° C efter några sekunder. Låg vattenomsättning, syrerikt vatten, biofilm och optimal temperatur för tillväxt medför ökad risk för legionella.

Legionellabakterier kan orsaka två typer av sjukdomar, legionärsjuka och pontiacfeber. Risk för smitta förekommer vid inandning av vattenaerosoler som innehåller legionellabakterier. Smittorisken är störst från duschar, bubbelpooler och liknande där det finns risk för bildning av vattenaerosol.

Provtagning

Provtagning är oftast inte nödvändig. Om det är aktuellt med provtagning bör kontakt tas med ett av Swedac ackrediterat laboratorium som kan informera om provtagningsanvisningar. Provtagning görs vanligtvis på duschvattnet.

När behövs åtgärder ?

I Sverige finns inget rikt- eller gränsvärde som anger vilka halter av legionellabakterier det får finnas i vattnet. EWGLI (European Working Group for Legionella Infections) har angivit aktionsnivåer enligt följande som kan vara en viss vägledning. Legionellahalten i vatten bör givetvis vara så låg som möjligt och inte över 100 cfu (koloniformande enheter)/100 ml vatten. Vid 100-1000 cfu/100 ml vatten bör ny provtagning utföras och därefter eventuellt en sanering. Vid mer än 1000 cfu/100 ml vatten bör åtgärder vidtas. Vid bedömning av om åtgärder ska vidtas bör man ta hänsyn till vilka som kan vara utsatta för ev. risk. Till riskgrupper hör t.ex. rökare, äldre och människor med nedsatt immunförsvar. Om någon av dessa grupper finns i fastigheten kan det vara viktigt med åtgärder även vid låga halter av legionellabakterier, d.v.s. under 100 cfu/100 ml vatten.

Sanering

Om höga halter av legionellabakterier konstateras i ett vattensystem ska detta åtgärdas och det kan behövas en omfattande sanering. Det finns olika saneringsmetoder t.ex. hetvattenspolning och kemisk sanering. Hetvattenspolning innebär att man höjer temperaturen på vattnet till ca. 70- 80° C och spolar igenom alla tappställen i ca. 5-30 minuter. Tiden är beroende på systemets storlek och uppbyggnad. För att detta ska fungera är det viktigt att man får fram hett vatten i hela systemet och ut i alla tappställen. Vid kemisk sanering är det vanligast att man klorerar vattnet. I Danmark finns system med filtrering av vattnet som kontinuerligt förhindrar att legionellabakterier sprids i vatteninstallationerna. Sanering av vattensystem för att få bort legionellabakterier kan vara svårt och man bör ta hjälp av erfarna konsulter inom området.

Egenkontroll - vad är det?

Egenkontroll är ett verktyg som ger en samlad överblick över hur en verksamhet påverkar miljön och människors hälsa. En fastighetsägare ska ta fram de rutiner för verksamheten som behövs för att leva upp till lagstiftningens krav på hänsyn till hälsa och miljön. Dessa rutiner ska vara dokumenterade med tydlig ansvarsfördelning.

Vem omfattas och är ansvarig för egenkontroll ?

Krav på egenkontroll gäller så snart en verksamhet eller åtgärd omfattas av miljöbalken, d.v.s. redan när det finns en risk för att verksamheten kan medföra olägenhet för människors hälsa eller påverka miljön. Den som bedriver en verksamhet eller utför en åtgärd är ansvarig för egenkontrollen. Exempel på verksamhetsutövare är fastighetsägare respektive nyttjanderättshavare. I miljöbalken finns krav på att bl.a. bostäder ska användas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. I en byggnad kan både fastighetsägare och nyttjanderättshavare ha ansvar för att miljöbalkens regler följs. Det finns klara fördelar för Er som fastighetsägare med att ha en god egenkontroll. En välskött fastighet har ett högre ekonomiskt värde. Dessutom minskar slitaget och underhållsbehovet, hyresgästerna stannar kvar och trivs.

Vad ska ingå i egenkontrollen ?

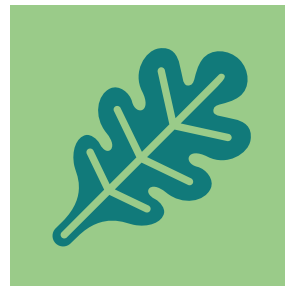
Egenkontrollen bör ingå som en naturlig del av arbetet och omfatta organisatoriska såväl som administrativa och tekniska åtgärder och rutiner. Egenkontrollen ska var till Din hjälp i vardagen och anpassas till verksamheten. Exempel på områden som kan ingå i egenkontrollen kan vara :

- Förekomst av hälsofarliga byggnadsmaterial
- Transporter till och från verksamheten
- Inomhustemperatur
- Energianvändning
- Skadedjur
- Kemikalier
- Vattentemperatur- risk för legionella

Läs mer om legionella och egenkontroll

Rapporter och skrifter

- Har du legionellabakterier i dina vattenledningar ? (Boverket 2000)

- Legionella, Risker i vvs-installationer (Handbok från VVS-installatörerna 2002)
- Legionella i vattenledningar, rapport från Boverket, Smittskyddsinstitutet, VVS installatörerna 2006
- Egenkontroll – en fortloppande process, www.naturvardsverket.se
- Egenkontroll inom hälsoskyddsområdet, www.sos.se
- Miljöbalken, www.naturvardsverket.se

Hemsidor

Socialstyrelsen, www.socialstyrelsen.se

Smittskyddsinstitutet, www.smittskyddsinstitutet.se

Boverket, www.boverket.se

Svenskt vatten, www.svensktvatten.se

VVS Installatörerna, www.vvsi.se

Det är du/ni som fastighetsägare eller styrelse i en bostadsrättsförening som i första hand har ansvar för hälsa och säkerhetsfrågor som gäller fastigheten. Har du/ni frågor kring legionella kan ni kontakta t.ex. miljökontoret i kommunen för diskussion och vägledning.

ALINGSÅS
KOMMUN

Miljöskyddskontoret
0322-61 60 00
Sveagatan 12
www.alingsas.se